

Eessõna

Hea lugeja

Toidujulgeolekust räägitakse tihti nii, nagu see tähendaks peamiselt hoidiseid keldris ja konserve ladudes. Tegelikult algab toidujulgeolek meie põllult, laudast, merelt ja tööstusest. Kui tootmine seiskub, tööstus satub raskustesse või kaup ei liigu, ei tee ükski varu seda puudujääki olematuks.

Riigil endal ei ole põlde ega karju. Riik ise ei tooda toitu – selle eest hoolitsevad põllumehed, kalurid, toidutööstused ja kaupmehed. Kui toidutootmise võimekus käest lasta, ei ehita seda kriisi ajal kiiresti uuesti üles. Just seepärast ei ole toidujulgeolek ainult põllumajanduse või maaelu küsimus. See on riigi võime oma rahvast ära toita.

2025. aasta näitas kriiside ajastul, kui habras võib kindlustunne olla. Sigade Aafrika katku tõttu hukati või hukkus Eestis üle 62 000 kodusea. See on ligi kolmandik meie koduseapopulatsioonist. See taud ei puuduta ainult ühte loomakasvatustootmisharu, vaid ka sellega seotud valdkondi. Sealihaga isearustus langes ühe aastaga järsult ja näitab, kui kiiresti võib lüüa kõikuma terve ahel. Suurt ohtu kujutavad ka linnugripp, suu- ja sõrataud ning teised ohtlikud loomahaigused.

Toidujulgeolek ei sõltu ainult saagi kogusest ja selle hinnast. See sõltub lisaks ka ilmast, toidu tootmiseks vajaminevast energiast, logistikast, töötlemisest, inimeste oskustest, ja sellest, kas ettevõtjal on teadmisi ja vahendeid investeerida. Kui on liiga palju piiravaid reegleid ja tegutsemisruumi jääb väheks, siis jäävad vajalikud sammud tegemata. Seeläbi nõrgeneb tootmine, nõrgeneb tööstus, ja koos sellega nõrgeneb lõpuks ka riik.

Riik peab ette mõtlema ja tegema ettevalmistusi. Kriisiks valmistumine toimub rahuajal, aga kriisi korral on ühtemoodi vajalikud nii toiduvaru kui ka kriisipood. Toiduvarusid on hea omada mitmel tasandil. Läbi tuleb mõelda ka see, kuidas toit liigub siis, kui elektrit ei ole, kui side on katkenud või tavapärane kaubandus ei toimi. Aga ka erinevatest abinõudest ei piisa, kui kohalik tootmine ja töötlemine enam toitu ei anna.

Toidujulgeoleku põhimõte on lihtne. Eesti peab suutma enda inimesi, igaühte, toita ka siis, kui ajad on halvad. See eeldab tugevat kohalikku tootmist, toimivat toidutööstust, mõistlikke reegleid ja valmisolekut teha õigeid otsuseid õigel ajal. Selle aastaraamatu lehekülgedelt saab ülevaate tööst, mida oleme selle nimel teinud.

Hendrik Johannes Terras
regionaal- ja põllumajandusminister

Viimati uuendatud 07.04.2026